

БЪЛГАРО-СЪВЕТСКИ ЛИТЕРАТУРНИ ОТНОШЕНИЯ

В ръкописната сбирка на Института за българска литература при БАН се пазят около 300 писма на съветски писатели, учреждения и частни лица, адресирани до Людмил Стоянов. Връзките на Людмил Стоянов със съветската литературна общественост започват през 30-те години. На страниците на редактираните от него прогресивни периодични издания — сб. „Кормило“, „Щит“, „Литературен преглед“ — се изнасят множество сведения за съветската култура и литература. Като представител на българските прогресивни писатели Людмил Стоянов взема участие в международните конгреси на писателите в защита на културата — в Париж през 1935 и в Мадрид през 1937 година — и се запознава с редица съвременни съветски писатели. През 1936 година той е гост на Съюза на съветските писатели и има възможност да се запознае непосредно с всестранните успехи на социалистическото строителство, на съветската литература, на която става ревностен преводач и пропагандатор. След 9 септември 1944 година плодотворните връзки на Людмил Стоянов със съветските писатели продължават, укрепват и се развиват.

Тук обнародваме в превод някои писма до Людмил Стоянов, изпратени между 1935—1956 година, които представляват интересни документи за българо-съветските литературни отношения.

Бел. ред.

1

9 януари 1935 година

Уважаеми колега Стоянов!

Българските писатели в Харков ме зарадваха, че във вестник „Литературен преглед“ през декември или края на ноември е поместена статия от известния български писател Марко Марчевски за моята книга „Турбина“ . . .

— — —
Ние, съветските писатели, можем само да приветствуваме почина на нашите приятели и се радваме, че „Литературен преглед“ е взел твърд курс на популяризиране на съветската литература. . .

— — —
Затова няма нищо чудно, че в катедрите, в институтите ние изучавахме както старата, така и съвременната българска литература. Като пример мога да посоча серията образцови, високо-научни по същество и патетични по форма лекции на Георги Бакалов — забележителен боец, учен българин — лекции за българската литература, четени пред нас, група украински писатели в Харков, в института на червената професура.

Беше в началото на 1931 година. Като сега си спомням пламенната вдъхновена реч на Бакалов за първите стъпки на вашата литература — за неизвестните певци на „Гроба на Бояна“ „Булка върви, булка върви“ — за нейния разцвет в съчиненията на Петко Славейков, Каравелов и Христо Ботев.

Трябваше да видите каква любов към вашата освободителна народна литература ни вдъхна възторженият професор, истински герой на перото и на възпламеняващото слово — Георги Бакалов! С какво чувство той ни декламираше в оригинал революционните стихове на Христо Ботев — вашия гений. . .

— — —
От лекциите на Бакалов, побелял, но млад, като кръв в бдѝя, ние узнахме сто пъти повече, отколкото от кой да е учебник, защото неговите разкази за Ботев, Вазов, Траянов, Пенчо Славейков и други се съчетаваха с анализа на социалната борба за идеалите на човечеството, възплътени днес най-пълно в страната на Ленин и Сталин.

Разбира се, ние не отминахме и нашето време — запознахме се с творенията на Смирненски, Кюлявков, Разцветников, Чачановски, Марчевски, Караславов, много други и особено с епопеята на Гео Милев.

— — —
Надявам се, да ви зарадва известието, че произведенията на великия Христо Ботев излязоха на украински език в средата на 1934 г. от издателство „Лім“, в хубаво оформление на художника Ермилов, в превод на великия поет на Съветска Украйна — Сосюра. Изпращам ви един екземпляр като доказателство за културните връзки между нашите страни.

— — —
Предайте, моля, моя искрен поздрав на Марко Марчевски, Георги Бакалов и на всички приятели на новата култура.

Приемете и вие, Стоянов, пожеланията ми вашия упорит благороден труд по утвърждаването на културата да завърши щастливо. Очаквам да ми изпратите броеве на „Л. П“.

Владимир Кузмич, вице-президент на Междун. съюз на есперант. революц. писатели, IAREV СССР. Харьков 22, Проспект Ленина 8, кв. 88.

2

Другарю Стоянов!

Пиша Ви като на другар, от цялата си душа, искрено благодарен Вам за хубавия отзив за Владимир Маяковски. Това ще Ви се стори малко странно. Работата е, че аз сам съм българин. И много ми се искаше да чуя отзив за най-любимия поет от нашите български литератори. Не знаех, че В. Маяковски е оказал и оказва такова голямо влияние върху българската литература. Това е твърде приятно и в края на краищата добро и забележително.

Стискам крепко ръцете Ви, ръце на български писател, с когото се срещам за пръв път.

За пръв път в живота си слушам българин, макар че сам съм българин.

Утешавало ме е и ме утешава това, че и ние имаме другар като Георги Димитров. Баща ми Вайсов е загинал в 1918 година.

Още веднъж крепко стискам ръцете Ви.¹

Вайсов — Български

3

Държавно издателство
„Художествена литература“
при Совнаркома на РСФСР

— — —
Драги другарю Стоянов,

— — —
Всяка ваша нова книга Държавното издателство „Художествена литература“ приветствува горещо. . .

— — —
Надяваме се, че сте получили вече 5 екземпляра от книгата „Холера“, която Ви изпратихме преди 2 месеца².

9 ноември 1938

Отдел за съвременна чужда литература: З. Гилдина.

4

Всесъюзно общество за културни
връзки с чужбина

Москва, 15 декември 1938 г.

Уважаеми др. Стоянов,

Писмото ви от 20 ноември получихме. За избягване на възможни трудности при изпращане на книгите на ваш адрес, от 2. XI. изписваните за вас периодични издания изпращаме чрез нашия пълномощник.

1. Книгата — Маркс и Енгелс за изкуството, Ви изпратихме на 16. IX.

2. „Античните поети за изкуството“ — изпратена на 14. XII.

Можахте ли да получите списанията от август? Да Ви изпратим ли друг екземпляр от книгата на Калинин „За социалистическата култура“?

Ще Ви бъдем много благодарни, ако ни изпратите статия за изложбата на съветската книга в София.

Винаги сме готови да Ви бъдем полезни във Вашата работа.

С искрен поздрав
Хейфец

¹ Датата на писмото трябва да се дири около пет годишнината от смъртта на Маяковски, когато Л. Стоянов взема участие в тържествената вечер в Политехническият музей в Москва — втората половина на декември 1936 година — и е говорил за влиянието на Маяковски в България. За автора на писмото не можа да се установи нищо.

² Преди войната „Холера“ има в Москва две издания — на „Журнально газетное объединение“, 1937 г. в 30,000 тираж и на „Государственное издательство“ в 1938 г. — 10,000 тираж.

29. XII. 1938 г.

Драги приятелю,

Току-що се върнах от отпуск. Почивах в Кавказ, в Кисловодск. Хубав високопланински курорт. Слънчеви дни тук има повече отколкото дори в Давос.

Починах си чудесно. След връщането си намерих на масата ми Вашето писмо.

В последно време престанах да получавам някои ваши вестници, които по-преди получавах от време на време, когато в тях имаше литературен материал, който ни интересуваше. Обяснявам си го със спирането на тези вестници. Жалко, вашият литературен живот твърде много ни интересува.

Понякога почти случайно трябва да научаваме интересни от гледище на литературните ни връзки факти.

Неотдавна узнах, че един от вашите поети е превел и издал повече от десет книжки от Корней Чуковски и Маршак.¹ Това е интересно. Какво място заема този поет в българската литература? Нали той е издал и антология на съветската поезия? Как се разпространяват тия книги?

Ако се съди по това, че „Хляб“ не можа да излезе, очевидно и такава книга като „Войникът се връща от фронта“ на Катаев не е стигнала до вашия читател.

Кои писатели и кои нови български творби имат сега успех у вашия читател?

— — —

Приемете, драги приятелю, сърдечния ми поздрав и най-добри пожелания за бодрост и здраве.

— — —

Стискам крепко ръката Ви

Мих. Аплетин

(Зам. председател на „Иностранная комиссия“ при Съюза на съветските писатели)

6

Драги приятелю!

Ние скоро ще чествуваме 125-годишнината от рождението на знаменития украински поет Тарас Шевченко.

Изпращам Ви стихотворенията му „Юродивият“ и „Майска вечер“. Изпращам също статията „Шевченко и Запада“ и автобиографията на Шевченко, напечатаната още от Добролюбов статия за „Кобзар“.²

— — —

Сърдечен поздрав Вам и на цялото Ви семейство.

29 януари 1939 г.

Мих. Аплетин

7

Москва, 8/III 39 г.

Драги приятелю,

Много благодарности за книгата „На преден пост“ . . .

— — —

В списание „Эроп“³ прочетох и статията и обращението. Познавам добре трудностите, които пречат лично на Вашата литературна работа, и толкова повече в тези условия е приятно да се видят хубави литературни плодове — резултат на неуморима настойчивост.

В Киев излезе български превод на „Кобзар“ от Тарас Шевченко, извършен от Кюлявков. Щом го получа, веднага ще Ви го препратя.

— — —

Мих. Аплетин.

¹ Касае се за писателя Христо Радевски.

² Част от материалите са поместени в издадения от българо-съветското дружество лист за Шевченко.

Вж. Избрани съчинения от Людмил Стоянов, т. 6.

15 април 1939 г.

— — —
 Молим Ви да ни пращате литературни писма от България. Бихме желали да имаме такива писма, примерно, два пъти в годината. В тия писма (размер до 20 хил. печатни знака, с други думи половин авторска кола)¹ следва да се изложи общата тенденция в развитието на литературата и изкуството във връзка с обществения живот; да се разкаже за новите книги и новите явления в областта на изкуството; да се разкаже за реакцията в различните кръгове на българската общественост върху известни съветски книги, филми и др.; да се покаже как реагира писателската общественост и дейците в изкуството на явления от международен характер (писателски конгреси, изказвания на писатели в защита на мира и демокрацията и пр.).

Познавам Ви добре и сме убедени, че Вие сте напълно подходящ автор.

— — —
 Повярвайте, че ще бъдем много доволни от контакта с Вас.

— — —
 Стискам Ви ръка. С приятелски поздрав.

Т. Рокотов,

И. О. Отг. ред. на сп. „Интернационална литература“

9

— — —
 Драги приятелю,

23. IV. 39

— — —
 Писмото на 14 писатели за Шевченко е получено. То ще бъде използвано в „Литературна газета“, в Москва и в Киев.

— — —
 Сигурно сте получили големия портрет на Шевченко.

Много Ви молим да изпратите всички материали за това, какъв отзвук намери у вас юбилея на Шевченко. Ще ни е нужен за Шевченковския пленум на Ръководството на Съюза на съветските писатели, който ще стане в Киев на 4 май. . . С удоволствие прочетох Вашата статия във в. „Култура“.

Изпращам Ви няколко български книги, получени от Киев.

Ще Ви пиша в най-близко време.

Сърдечен поздрав Вам и на М. Г. от мен и Фадеев.

Мих. Аплетин

10

Москва, . . . юни 1939 г.

Уважаеми г-н Стоянов,

В отговор на писмото Ви от 2 юни мога да Ви съобщя, че с удоволствие ще се заемем с въпроса около възможността за издаване от Държавното издателство на сборник „Български народни приказки“. Но затова трябва да имаме копие от ръкописа. Щом получим един екземпляр от ръкописа, ще можем да пристъпим към изясняване на интересувания Ви въпрос.

Молбата Ви за изпращане на материали за юбилея на М. Ю. Лермонтов вземаме пред вид и ще направим нужното да имате възможност да отбележите тази забележителна дата по съответен начин.

— — —
 Много ни интересува да знаем дали сте получили най-сетне Маяковски — Събрани съчинения и книгата на Вересаев — Пушкин в живота.

С най-голямо уважение Шапров (ВОКС)

11

Уважаеми г-н Стоянов,

Благодарим за писмото Ви от 12 май, в което ни съобщавате, че сте успели да се уговорите за издаването на книгата на Станиславски „Работата на актьора над себе си“, романа на Катаев „Самотна лодка се белее“, романа на Фадеев „Последният удегеец“². . .

— — —
 Едновременно Ви изпращаме: 1. Вера Кетлинска — „Мъжество“ . . .

2. Касил — „Вратарят на републиката“ — роман.

¹ Съветската авторска кола има 40,000 знака.

² В този период излизат книгата на Станиславски, на Катаев, на Касил, Папанин и „Съветски хумор“.

— — —
3. Марина Раскова — „Записки на щурмана“.

— — —
4. Приказки на народите на СССР.

— — —
5. Богомазов — „Театърът и децата“.

— — —
6. Папанин — „На полюса“.

— — —
7. Волков и Слонимски — „Хореографското изкуство в СССР“.

— — —
8. Съветски хумор.

8 юни 1939 г.

Председател на В/О Международна книга
В. Еленевски

12

Москва, 28. VII. 39 г.

— — —
Драги приятелю,

Колко неочаквано беше известието за смъртта на Г. И. Бакалов. Току-що преди това се получи Вашата статия за него, за забранения юбилей. Статията ще мине в „Интернационална литература“.

Чакахме юбилей, а трябваше да пишем некролог. Ние, Академеята на науките и ВОКС изпратихме на семейството съболезнователни телеграми. Радиото предаде съобщение за него. А едва миналия месец той ми писа за литературните си и издателски планове.

Какво ново във Вашата литература, в литературния свят.

— — —
Сърдечен привет от мен и от Алекс. Алекс. Фадеев.

Мих. Аплетин.

13

Всесъюзно общество за културни
връзки с чужбина

Москва . . . 1940 г.

— — —
Уважаеми г-н Стоянов!

Изпращаме Ви изрезка от „Литературная газета“, където е напечатано Вашето обръщение към американските писатели.¹ Щом получим интересуващия Ви брой от „Интернационална литература“ на английски език — ще Ви го пратим.

Вие молите да окажем съдействие на балерината Димова през време на пребиваването ѝ в Москва. Охотно ще изпълним молбата Ви.

С най-добри пожелания.

Б. Волков

14

— — —
Драги приятелю,

От „Литературная газета“ знаете, че у нас се празнува 500-годишнината на калмуцкия народен епос „Джангар“.

Тази велика народна епопея, която Ви изпращам на Вас и на М. Г. едновременно с настоящето, ще Ви достави истинско удоволствие.

Бих искал да чуя мнението на двама Ви за нея.

Статията на К. Зидаров бе публикувана в „Литературная газета“, който брой Ви изпращам.

По големия въпрос скоро ще пиша. Много Ви моля да ни изпратите български вестници и списания. Пишете Вие и нека другите писатели пишат за българската литература, театър, кино.

Крепко стискам ръцете Ви и Ви изпращам сърдечен привет.

22 май 1940 г.

Мих. Аплетин

¹ Вж. Избрани съчинения на Людмил Стоянов, т. 6.

Д-р¹ Людмил Стоянов

Драги приятелю,

Благодаря за вестника и списанието² със статии за Маяковски и негови стихове. Българските преводи са предадени в музея и използвани за изложбата. Вече имаме преводи на Маяковски на 25 чужди езици. Българските писатели внесоха своята дан в делото за увековечаване паметта на поета. Изпратих Ви броеве от „Литературная газета“. Получихте ли ги? Поздрава на Фадеев до сега не можах да предам, тъй като от 1 септември той е в отпуск и живее във вилата си. Видяхте ли Горкиевския брой на „Лит. газета“?

За всеки случай, изпращам втори екземпляр.

Неотдавна чествувахме стогодишнината от раждането на великия грузински поет Акакий Церетели. Във вестника от 26 юни (изпращам Ви го) ще намерите материал за това.

Поздрав на българските писатели, поздрав Вам и на М. Г. от всички, които ви познават, и от мен.

4. VII. 40 г.

Мих. Аплетин.

16

3 декември 1940 година

Уважаеми Людмил Стоянов,

Благодарим за интересното Ви писмо от 25 октомври. С радост научихме за благоприятното разрешение в прокуратурата на въпроса за четвъртата книга на „Тихия Дон“ и се надяваме, че сега вече няма да има пречки за издаването на това забележително произведение.³ Зарадва ни също съобщението Ви за издаването на романа „Алексей Жмакин“ от Ю. Герман, „Емигранти“ от Толстой. . .

Предварително Ви благодарим за екземплярите на българските издания на „Хляб“, „Самотна лодка се белее“ и „Вратарят на републиката“.

— — —
Ще се радваме да получим скоро писмо от Вас.

С най-добри пожелания

В/О „Международная книга“.

(Подписът не се чете).

17

Драги другарю Стоянов,

19. II. 41 г.

— — —
За юбилея на Лермонтов смятаме да издадем Вашите преводи на „Демон“, „Болярин Орша“ и „Поеми“. Очакваме вашето съгласие.⁴

— — —
В последно време получих десетина книги и лично от Вас няколко литературни вестници. Ползувам се от случая вам и на другарите, които са изпратили книгите, да изкажа гореща благодарност.

С поздрав (Кетков) Мих.
Аплетин

18

Драги приятелю!

27. IX. 1945 г.

Днес узнах, че на 29 септември Вие ще можете да получите моето писмо, ако го напиша веднага.

Пиша, преди да знам резултата от Вашите литературни „боеве“⁵, станали на септемврийската конференция. Разбира се, много ще ни разкажат Сурков и Погодин, но без Вашата оценка, без оценката на участниците в тия дискусии, не може да се види точната картина на конференцията.

Ето защо с такъв интерес и нетърпение чакам Вашето писмо. Колко приятно беше да разглеждам Вашите стари книги в нов вид. Колко радостно бе да се убедя, че вече се е явила и нова книга, че има нови работи. Голяма благодарност за дружеския спомен и мил надпис върху книгите.

Маргарита Алигер се интересува твърде много, като чу за превода на „Зоя“,

¹ С титлата „д-р“ Аплетин е смятал навярно да прикрие пред българската полиция личността на адресанта.

² Отнася се за в. Заря

³ По искане на Людмил Стоянов прокурорът е дал разрешение за превеждане и печатане на книгата.

⁴ Става дума за издаване от Издателството на националните малцинства в Киев за българските колонии. Издадени са освен горните книги, още „Герой на нашето време“ от Лермонтов, „Бащи и деца“ от Тургенев и „На изток“ от Павленко в превод от Л. Стоянов.

⁵ Касае се за дискусиите по време на националната конференция на българските писатели, станала през септември 1945 г.

...ето ѝ казах на времето. Когато поет превежда поет на друг народ, между тия поети вече има творческа дружба. Тази дружба трябва да продължава.

Една сърдечна строфа от поета-преводач върху преведената книга ще закрепим тази връзка.

Искам да знам как живеете и работите Ви и Мария Грубешлиева. Какви са творческите Ви планове?

Първото Ви писмо ми разказа много неща. А бих искал да зная: нали цели 9 години не сме се виждали.

У вас на pewno сега са горещи¹ дни и седмици. Как ви е лично при енявател състоянието на литературния живот? Питам за това, тъй като повече от три месеца не съм виждал вестник „Литературен фронт“.

Както виждате, аз работя пак там повече от 10 години. Дойдох тук още „млад“ — на петдесет години, а сега идва ден, когато трябва да кажа—„вече са шестдесет!“ На силите, здравето и волята за работа растат с годините. Ще пореботим още: тѣ интересно е сега да се живее, толкова много хубава, благодарна работа.

Дружески силно стискам ръката Вам и на М. Г.

Мих. Аплетин

19

Москва, 12. IV. 1946 г.

До председателя на Съюза на българските писатели Людмил Стоянов (София).

Драги приятелю,

Добре е, че започна да пристига редовно „Литературен фронт“ и да пристигат книги. Сега аз завеждам чуждестранния отдел на „Литературная газета“. Разчитам на Вашата помощ, за да имаме най-добра информация за българската литература и писатели.

Добре е да получим за броя за първи май статийка за дружбата на прогресивните писатели и литератури, за целите на борбата за изкореняване на фашистката идеология, за свободата на народите и истинската демокрация.

— — —
Израцаам Ви книги (прилагам списък). Четат ли членовете на Съюза на писателите книги на руски език?

Мих. Аплетин

20

7. VII. 1946 г.

До председателя на Съюза на българските писатели Людмил Стоянов

Драги приятелю!

С голяма благодарност получихме изказванията за Горки на тринайсет български писатели. Тези изказвания ще бъдат използвани за печата, а оригиналите ще предадем в музея Горки за пазене на вечни времена.

От писмото Ви узнах колко широко е отбелязана в България десетгодишнината от смъртта на писателя. Честуването паметта на Горки, както се вижда, е взело у вас все-народен характер. Надявам се, че ще получим всички вестници и списания с материали за Горки и специалния лист.

— — —
Вестниците, в които бяха напечатани статии за Маяковски, предадохме в музея Маяковски.

По такъв начин нашите литературни връзки се укрепват здраво.

Паметния ден за Христо Ботев ние отбелязахме със специална литературна вечер с доклад от член-кореспондента на Академията на науките на СССР Пичета. Говори посланика на България в СССР, четеха се стихове от Ботев. Встъпително слово произнесе И. И. Анисимов. След това другарския разговор продължи на масата и писателите дълго не искаха да си ходят, тъй топла беше атмосферата тази вечер.

Мих. Аплетин

21

9 юли 1946 г.

Людмил Стоянов, председател на Съюза на българските писатели.

Драги приятелю Людмил Стоянов!

Моля да ме извините за забавянето с отговора на Вашето писмо. Пътуването в чужбина, а след това продължителната болест бяха неволна причина за закъснението.

¹ В обществен смисъл.

по въпроса за предоставяне на Съюза на българските писатели на печатарска хартия аз се консултирах с работници от Министерството на външната търговия — те смятат, че Съюза на българските писатели може да получи хартия само чрез Търговското представителство на България, по общия фонд на хартията, предоставен за българските организации.

По моя поръчка този въпрос се изяснява в Търговското представителство на България: г-н Христов съобщи, че в най-близко време той трябва да получи 700 тона хартия и от това количество смята да отдели хартия за Съюза на българските писатели.

Ако Ви потрябва по-нататъшна помощ от моя страна, моля Ви се, пишете ми.

Моля Ви, драги приятелю, да приемете искрения ми, сърдечен, братски поздрав и горещи пожелания за по-нататъшни успехи в укрепването на връзките и сближението между нашите братски литератури.

Н. Тихонов

Председател на Ръководството на Съюза
на съветските писатели

22

10. X. 46.

Москва 17, Лаврушинский
пер., д. 17, кв. 45.

Драги Людмил Стоянов!

Обръщам се към Вас с убедителна молба да помогнете колкото се може по-бързо да получа книгите, които „Комитет за културни връзки на България със СССР“ трябваше да изпрати в „Иностранная комиссия“ на Съюза на съветските писатели (Кузнецкий мост, 13). При заминаването ми от София ме увериха, че книгите ще бъдат изпратени веднага. Но минаха вече 3 месеца, а книгите още не пристигат.

— — —
Още повече, че между книгите и списанията се намира учебник по български език. От тази учебна година българският език вече се преподава, а без граматика сме като без ръце.

— — —
До днес преживявам чудесното престояване във Вашата страна и с радост съзнавам, че никога не ще забравя тия забележителни дни. Всеки ден се чувствавах в родна среда.

— — —
Едномесечното престояване в България беше за мен целително: вашият климат ми оказва чудесно въздействие. Надявам се, че ще мога в бъдеще да идвам в България за укрепване на здравето. Тук се чувствавам много зле: влагата е убийствена за мен.

— — —
Дружески привет и пожелания за творчески успехи на всички писатели, с които имах радостта да общувам: Младен Исаев, Фурнаджиев, Жечев и мнозина други. Благодаря им за господприемството и любезността.

Крепко стискам ръката Ви, желая Ви здраве и блестящи творчески успехи.

Ваш Федор Гладков.

23

29 април 1948

До председателя на Съюза на българските
писатели Людмил Стоянов — София.

Драги приятелю!

На 16 март нашата писателска организация бе посетена от секретаря на Вашия Съюз Димитър Осинин и от академик Димитров.

Ние се радваме да видим представители на Съюза на българските писатели и научни деятели на приятелския нам български народ. За изпратената от Вас в дар на нашата писателска организация картина на художника Стоян Венев поднасяме искрената ни благодарност на българските писатели.

Водихме с вашите представители подробен разговор по всички въпроси, които сте ги упълномощили да обсъдят с нас.

Димитър Осинин ни разказа за организацията и работата на Съюза на българските писатели, а в най-близко време ще направи у нас съобщение за българската следвоенна литература. Ние пък възнамеряваме да използваме присъствието на българските колеги (специалисти по Ботев) за обсъждане с тяхно участие превода на стихотворенията на Христо Ботев, подготвени за новото издание.

Тази книга ще бъде един от нашите скромни приноси, с който съветските писатели отдават дан на признание на великия български поет-патриот.

¹ Писано в момент на криза за печатарска хартия.

Димитър Осинин ще Ви информира за съдържанието на нашите разговори.
Братски поздрав и горещи пожелания към Съюза на българските писатели за успехи в работата.

А. Фадеев,
Генерален секретар на Съюза на
съветските писатели на СССР

24

14 януари 1949 г.

Драги другарю Стоянов!

След неотдавнашното Ви посещение в Съветския съюз и изказването Ви по радиото аз и всички мои другари-студенти Ви смятаме наш голям и истински приятел.

Това бе една от причините, която ни подбуди да Ви напиша това писмо. Искаме с това да Ви засвидетелствуваме нашето уважение и мислено да Ви стиснем ръка. Със своя труд Вие помагате за още по-здравото сближение на нашите братски народи. . . .

— — —

Отраден факт на последните години е, че ние отново „откриваме“ за себе си Фучика, Мицкевича, Ботева и други великани на славянството. Интересът към културата на славянските народи ни кара да преразгледаме своето отношение към страните, които до втората световна война бяха отделени от нас с глуха социална граница.

Искаме да опознаем повече Вашата страна, вашите поети, вашето изкуство.

Между това, все още малко книги и изследвания са написани за съвременна България.

Ще Ви бъдем дълбоко признателни, ако бихте ни изпратили 2—3 книжки стихотворения на съвременни поети и най-вече стиховете на Христо Ботев (за юбилея навярно са издадени).

— — —

Би било много хубаво, ако Вие ни помогнете да се свържем със софийските студенти — филолози, като им предадете нашия адрес:

СССР, г. Горький, улица Свердлова, 37, Государственный университет.

Мамонтову Виктору

25

Уважаеми другарю Стоянов!

В началото на юни се обърнахме към Вас с молба да напишете за „Литературная газета“ очерк „Пред картата на Родината“. Интересуваха ни Вашите писателски размисли за преобразованията, осъществени в България в последните години, за това, какво са дали тия преобразования на обикновения човек във Вашата страна. Ние бихме искали да Ви видим автор на такъв очерк на страниците на нашия вестник.

Няма ли да бъдете така любезен да ни съобщите дали приемате нашето предложение.
7. 7. 53.

Предварително Ви благодаря.

Стискам Ви приятелски ръка, К. Симонов

26

До др. Людмил Стоянов и Мария Грубещлиева

Драги мои приятели!

Каква радост е за мен да получа вест от вас, особено в деня, когато започва Новата година.

Нека тази година бъде още по-щастлива за българската литература. Нека писателите, които имат „искрен глас“, се слоят още по-близо с родния народ, тръгнал с големи успехи по новия път.

Желая Вашите нови книги да бъдат проникнати със същата вяра в човека, каквато Ви бе присъща през всички отговорни етапи на Вашия творчески път.

Нека в тях гори „страстното желание да възбуждат у хората действено отношение към живота“ — това, в което Горки виждаше смисъла на своята писателска работа.

Желая Ви здраве и нови победи.

4. 1. 54

Дружески с вас Мих. Аплетин

Киев, 21, ул. 25 Жовтня, 25, кв. 2

30 август 1954 г.

Многоуважаеми другарю Стоянов!

Десетгодишнината от смъкването на царско-фашисткия строй в България ще бъде отбелязана от прогресивната общественост далеч зад границите на България.

Четиридесет и два милионния народ на Украинската ССР също внимателно следи стопанските и културни успехи на приятелския български народ. Отдавнашен е традиционния интерес към братския славянски народ: още в 1838 година роденият в Задкарпатска Украйна Юрий Венелин, след своето пътуване из Балканския полуостров, издаде в Москва книгата „Начало на новата българска литература“. В украинския черноморски град Одеса Васил Друмев в 1860 година създаде повестта „Нещастна фамилия“, а в същия град Иван Вазов написа в 1889 година своя шедьовър — романа „Под игото“. Много български културни дейци са се учили в Петербург, Москва, а така също в Одеса, Киев, Николаев, Харков. За Марин Дринов, първият министър на просветата в освободена България, по-късно работил в Харковския университет, в юбилейния сборник за стогодишнината на университета се казва: „В числото на видните професори в Харковския университет наред с А. А. Потебня трябва да се спомене известният славист М. С. Дринов“. Професорите Николай Сумцов, Николай Грунски отделяха не малко внимание за България и Македония.

В 1877-78 година между многото украински доброволци се сражава в Балканите и украинския поет-класик Иван Манжура. Корифеят на украинския театър Михаил Старицки издаде книга преводи из фолклора на балканските народи в 1876 година и целия доход предаде на борците за освобождение от султанското иго.

— — —

В 1944-45 г. между воините на Третия Украински фронт бе и Александър Левада (сега зам. министър на културата на Украинската ССР) и Михаил Чабанивски, които написаха книги за България.

Многообразни са културните връзки на Съветска Украйна с България след войната. Излязоха при дейното участие на Павел Григорович Тичина книги от Христо Ботев, „Под игото“ и „Разкази“ от Иван Вазов, „Дончо“ от Любен Каравелов, разкази от Елин Пелин, „Избрани произведения“ и „Зазоряване“ от Людмил Стоянов, „Борбата продължава“ от Крум Кюлявков. В списания, вестници, по радиото са публикувани не малко преводи от български, статии, информации за българската литература. Българинът Александър Дмитриевич Кетков (заместник председател на Украинското радио) пише често за българската литература, редактира преводи.

Във филологическите факултети се изучават произведенията на българските писатели във вестниците се печатат не малко писма от България.

— — —

Сърдечно желая добро здраве!

Юрий Назаренкс

8 май 1956 г.

Драги Людмил Стоянов!

Голяма, сърдечна благодарност за сборника със статии, речи, писма. Особено е радостно, че Вие отделяте тъй много внимание за нашата съветска култура, за нашите писатели. Не може да не Ви поблагодарим за това от цялата си душа.

Старите си и най-добри приятели нито аз, нито моите другари, разбира се, ще забравим някога. Нали ние работим заедно с Вас на едно поприще повече от четвърт век. Всички ние трябваше да преживеем и понесем в живота толкова много, но не се прегънахме в борбата и бодро гледаме в бъдещето. Винаги съм се гордял и се гордея с дружба си с такъв човек, като Вас, драги приятелю Стоянов.

Желая Ви добро здраве и сърдечно Ви прегръщам.

Ваш А. Фадеев

(Превод от руски)